

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/14/2024
Identifikačné číslo spisu:	1311200243
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1311200243.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Coleco, s.r.o., Zvolen, Stráž 8418, IČO: 45 648 441, zastúpenej JUDr. Juraj Rybár, advokát s.r.o., Zvolen, Stráž 223, IČO: 47 252 952, proti žalovanej Nokia Slovakia, a.s., Bratislava, Mlynské nivy 55, IČO: 00 634 794, zastúpenej advokátskou kanceláriou PETERKA & PARTNERS advokátska kancelária s.r.o. organizačná zložka, Bratislava, Námestie Mateja Korvína 1, IČO: 35 884 703, o zaplatenie 2 986 315,80 eur, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV (pôvodne Okresný súd Bratislava III) pod sp. zn. B3-15C/54/2011, o dovolaní žalobkyne a o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/240/2018 z 28. septembra 2021 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 5Co/240/2018 z 11. septembra 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/240/2018 z 28. septembra 2021 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 5Co/240/2018 z 11. septembra 2023 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Pôvodne Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 15C/54/2011-349 z 11. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) prvým výrokom zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni sumu 2 986 315,80 eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 8. júla 2009 do zaplatenia a druhým výrokom žalobkyni priznal náhradu trov konania 100 %.

2. Súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil právne § 123, § 125, § 420 ods. 1 a 3, § 442 ods. 1 a 3, § 664, § 676 ods. 1 a 2, § 679 ods. 1, § 682, § 48 ods. 1, § 524 ods. 1 a 2, § 525 ods. 1 a 2, § 526 ods. 1 a 2, § 121 ods. 3, § 517 ods. 2, § 122 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“ aj „OZ“), § 3 ods. 1, § 5 ods. 1, § 7, § 9 ods. 1, § 13 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov, § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, § 220 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

3. Súd prvej inštancie žalobkyňu vzhliadol ako aktívne legitimovanú a konštatoval, že postúpenie pohľadávky, a to aj počas súdneho konania, nie je dôvodom na jej nedostatok, pričom spôsobilým predmetom postúpenia je aj nárok na náhradu škody vo forme ušlého zisku.

4. Okresný súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalovaná mala vedomosť od 1. januára 2008, že dohodnutá doba nájmu na nebytové priestory končí 31. decembra 2008, preto mala dostatok času pripraviť sa na opustenie priestorov. Podľa názoru súdu prvej inštancie neprichádzalo do úvahy obnovenie nájomnej zmluvy podľa tých istých podmienok podľa § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pretože jednak žalovaná mala vedomosť o tom, že žalobkyňa mala uzatvorenú nájomnú zmluvu s iným subjektom a zároveň žiadna zo strán neprejavila záujem na pokračovaní doby nájmu. Súd prvej inštancie ustálil, že žalobkyňa mohla nebytovými priestormi plne právne disponovať až 20. marca 2009, keďže žalovaná nebytové priestory opustila 19. marca 2009.

5. Okresný súd ďalej uviedol, že nový nájomca, s ktorým mala žalobkyňa uzatvorenú nájomnú zmluvu na nebytové priestory od 2. januára 2009 do 31. decembra 2013 v dôsledku konania žalovanej odstúpil od zmluvy. Žalovaná preto vystavila žalobkyňu právnej neistote ako naložiť s nebytovými priestormi. Z uvedených skutočností mal okresný súd za zrejmé, že prenajímateľovi ušiel zisk, ktorý by získal pri pravidelnom behu okolností, teda predpokladanej existencii a predpokladaného dodržania nájomnej zmluvy.

6. Podľa súdu prvej inštancie žalobkyňa o ušlý zisk prichádzala od 2. januára 2009 do predaja nehnuteľnosti (20. novembra 2009). Nájomné, o ktoré prenajímateľ prišiel do odstúpenia od zmluvy, do odovzdania priestorov, do predaja nehnuteľnosti a do skončenia predpokladanej doby nájmu sú finančným ekvivalentom ušlého zisku. Nájomné, ktoré si prenajímateľ dohodol s novým nájomcom okresný súd považoval za primerané. Pri určení výšky ušlého zisku okresný súd vychádzal zo znaleckého posudku č. 1/2013 z 23. mája 2013 vyhotoveného znalkyňou O.. E. M., podľa ktorého ušlý zisk k 20. máju 2013 predstavoval sumu 4 222 679,28 eur, ktorá pozostávala z ušlého zisku v sume 2 986 315,802 eur, úrokov z omeškania 1 164 274,53 eur a ďalšej škody v dôsledku prevádzkových nákladov 72 088,95 eur.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

7. O odvolaní žalovanej rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 5Co/240/2018 z 28. septembra 2021 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu“), ktorým prvým výrokom zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyňi sumu 386 173,88 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, spolu s úrokom z omeškania 9 % ročne odo dňa 8. júla 2009 do zaplatenia, druhým výrokom žalobu vo zvyšku zamietol a tretím výrokom priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 74,14 %.

8. V odôvodnení konštatoval, že odvolanie žalovanej bolo podané dôvodne a rozsudok súdu prvej inštancie bolo potrebné zmeniť. V predmetnej veci nebolo potrebné doplniť dokazovanie, skutkový stav bol súdom prvej inštancie zistený v rozsahu dostatočnom na rozhodnutie veci.

9. Z vykonaného dokazovania mal odvolací súd za preukázané, že spoločnosť INKFLOW a.s., ako prenajímateľ uzavrela 23. novembra 2004 s pôvodnou žalovanou spoločnosťou Alcatel-Lucent Slovakia a.s. Zmluvu o nájme nebytových priestorov, ktorou prenajímateľ prenechal na užívanie nájomcovi nebytové priestory v budove na Magnetovej 11 v Bratislave (ďalej aj „nebytové priestory“). Zmluva bola uzatvorená na dobu určitú do 31. decembra 2008. Žalovaná ani po urgenciách zo strany žalobkyne nedodržala termín vrátenia nehnuteľnosti, tieto vrátila až 19. marca 2009. Zo dňa vrátenia nehnuteľnosti strany vyhotovili protokol, v rámci ktorého sa dohodli, že všetky nároky prenajímateľa z titulu náhrady nákladov za služby spojené s užívaním nebytových priestorov od 1. januára 2009 do odovzdania

nebytových priestorov budú úhradou a započítaním uvedeným v protokole vyporiadané.

10. Zmluvou o nájme nebytových priestorov zo 16. decembra 2008 sa prenajímateľ, spoločnosť INKFLOW a.s., s nájomcom, spoločnosťou One Call a.s., dohodli, že prenajímateľ prenechá nájomcovi do užívania nebytové priestory na 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 7 poschodí. Ako dobu nájmu si strany dohodli dobu určitú od 2. januára 2009 do 31. decembra 2013 a prenajímateľ sa zaviazal odovzdať nájomcovi celý predmet nájmu k užívaniu dňa 2. januára 2009 v stave spôsobilom a primeranom na užívanie. Listom z 12. januára 2009 spoločnosť One Call a.s. oznámila spoločnosti INKFLOW a.s. odstúpenie od zmluvy zo 16. decembra 2008 z dôvodu nesplnenia prenajímateľovej povinnosti riadne odovzdať jej nebytové priestory na 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 7 poschodí na užívanie v zmysle uzavretej zmluvy z dôvodu, že priestory neboli vypratané.

11. Odvolací súd ustálil, že žiadna zo strán nemala záujem na predĺžení nájomnej zmluvy uzatvorenej na dobu určitú do 31. decembra 2008, pretože konanie žiadnej zo strán nebolo možné chápať tak, že by stáli o pokračovanie nájmu. Žalovaná počas celého konania avizovala, že sa z predmetnej budovy počas decembra 2008 postupne sťahovala a právny predchodca žalobkyne žalovanú žiadala o vystaňovanie žalovanej k dohodnutému dátumu, čo žalovaná v konaní nespochybnila. Preto k obnoveniu nájomnej zmluvy podľa § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemohlo dôjsť.

12. Odvolací súd vyslovil právny názor, že bolo potrebné zaviazat' žalovanú na náhradu škody žalobkyni, avšak v inej výške ako žiadala v žalobe. Krajský súd vychádzal z toho, že v konaní bolo preukázané, že spoločnosť INKFLOW a.s. v dôsledku konania žalovanej nezískala nového nájomcu nebytových priestorov, keďže spoločnosť One Call a.s., ktorá mala byť novým nájomcom od zmluvy odstúpila v dôsledku konania žalovanej, ktorá riadne a včas nevypratala všetky priestory nebytovej budovy, čím spôsobila škodu právnenému predchodcovi žalobkyne. Z článku V. nájomnej zmluvy zo 16. decembra 2008, ako aj z výpovede svedka S. J. vyplynulo, že spoločnosť One Call a.s. nemala záujem na čiastočnom plnení zo zmluvy a prenajímateľ sa výslovne zaviazal odovzdať nájomcovi 2. januára 2009 na užívanie nebytové priestory na 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 7 poschodí budovy na Magnetovej 11 v Bratislave. Odvolací súd preto ustálil, že na základe nájomnej zmluvy zo 16. decembra 2008 mal nájomný vzťah medzi spoločnosťou One Call a.s., a právnym predchodcom žalobcu trvať od 2. januára 2009 do 31. decembra 2013, a spolu mal právny predchodca žalobcu na nájomnom získať zisk 2 986 315,80 eur, ktorý tvoril žalovanú čiastku.

13. Podľa odvolacieho súdu nebolo možné priznať žalobkyni právo na náhradu škody od 2. januára 2009 do 19. marca 2009. S poukazom na protokol o odovzdaní a prevzatí z 19. marca 2009 odvolací súd ustálil, že nároky, ktoré žalobkyňa mala za dané obdobie, boli pokryté dohodou medzi stranami vyjadrenou v protokole o odovzdaní a pokiaľ by žalobkyni súd priznal náhradu za ušlý zisk v období medzi 1. januárom 2009 a 19. marcom 2009 žalobkyňa by sa bezdôvodne obohatila.

14. Odvolací súd ďalej konštatoval, že žalobkyni nebolo možné priznať náhradu ušlého zisku od 20. novembra 2009, pretože od tohto dátumu právny predchodca žalobkyne nebol vlastníkom nebytových priestorov, ktoré kúpnu zmluvou z 20. novembra 2009 previedol na kupujúceho HOTEL KRYM, s.r.o.

15. Žalobkyni priznal odvolací súd náhradu ušlého zisku za obdobie od 19. marca 2009 do 20. novembra 2009. Ročné nájomné nebytových priestorov bolo dohodnuté vo výške 597 263,16 eur. Z toho na jeden deň nájmu pripadá 1 636,33 eur. Keďže v mesiaci marec 2009 mala nájomné žalobkyňa uhradené za prvých 19 dní mesiaca, ako ušlý zisk je možné priznať len ušlý zisk za obdobie od 19. marca 2009 do konca mesiaca - 12 dní. V mesiaci november 2009, žalobkyňa od 20. novembra 2009 nebola vlastníkom nebytových priestorov, je možné jej priznať nárok na náhradu škody len za 10 dní. Celkovú náhradu škody - ušlého zisku z nájmu odvolací súd priznal vo výške 386 173,88 eur spolu s úrokom z omeškania 9 % ročne od 8. júla 2009 do zaplatenia.

Dovolanie žalobkyne

16. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka 1“) ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP navrhujúc dovolaciemu súdu zmeniť rozsudok krajského súdu tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny.

17. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytýkala nesprávny procesný postup. Odvolací súd nariadil pojednávanie na 10. decembra 2019, avšak opomenul aplikáciu viacerých ustanovení Civilného sporového poriadku, spočívajúcich v tom, že odvolací súd:

- na pojednávaní neuviedol svoj predbežný právny názor na vec, napriek tomu, že za účelom zopakovania, doplnenia dokazovania otvoril pojednávanie a hodlal posúdiť nárok žalobkyne inak ako súd prvej inštancie,
- takýmto konaním došlo k odňatiu možnosti žalobkyne prispôbiť svoju argumentáciu tejto zmene v právnom posúdení uplatneného nároku a možnosti vyčísliť uplatnený nárok, čo viedlo k nesprávnemu a nejasnému vyčísleniu. Odvolací súd v bode 44. rozsudku uviedol, že za mesiac november 2009 nie je možné priznať žalobkyni ušlý zisk za celý mesiac, keďže od 20. novembra 2009 už nebola vlastníkom nebytových priestorov, teda je možné priznať jej nárok na náhradu škody len za 10 dní. Ide o zrejmu nesprávnosť, keďže vychádzajúc z uvedeného by mala žalobkyňa za mesiac november nárok na ušlý zisk za 19, a nie 10 dní. Týmto nesprávnym výpočtom odvolací súd „ochudobnil“ žalobkyňu o sumu 14 726,97 eur. Zároveň odvolací súd nepostupoval správne, keď nepriznal žiadny ušlý zisk za obdobie od 2. januára 2009 do 19. marca 2009 s poukazom na dohodu medzi prenajímateľom INKFLOW a.s. a žalovanou. Táto dohoda reflektovala užívanie nebytových priestorov žalovanou po skončení dohodnutej doby nájmu nachádzajúcich sa na 1. až 4. nadzemnom podlaží, pričom spoločnosť One Call a.s. mala mať v rovnakom období v prenájme nebytové priestory na 1. až 7. nadzemnom podlaží, s čím sa odvolací súd nijako nevysporiadal,
- po tom, čo pojednávanie 10. decembra 2019 odročil na neurčito, nepostupoval v súlade s § 378 ods. 1 CSP a bez predchádzajúceho avizovania vyhlásil rozsudok bez toho, aby vyhlásil dokazovanie za skončené,
- odvolací súd takýmto postupom odňal žalobkyni právo na záverečnú reč, právo zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu ako aj právnej stránke veci,
- v rozpore so skutočnosťou v rozsudku tvrdí, že prejednal a posúdil vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania, a že v predmetnej veci nebolo potrebné doplniť dokazovanie.

18. Podľa názoru žalobkyne mal odvolací súd postupovať tak, že mal vytýčiť ďalší termín pojednávania, na ktorý mal predvolať strany sporu, na tomto pojednávaní mal uviesť svoje predbežné právne posúdenie veci, a následne poskytnúť stranám primeranú lehotu na vyjadrenie sa k tejto zásadnej zmene v právnom postoji k uplatnenému nároku a po tomto vyjadrení nariadiť ďalšie pojednávanie, na ktorom potom, čo by z jeho strany došlo k ustáleniu výšky uplatneného nároku žalobcu, ktorú hodlal priznať, mal stranám sporu umožniť zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu a právnej stránke veci a až následne, za predpokladu, že by nepovažoval za potrebné vykonať ďalšie dôkazy a vyhlásil by dokazovanie za skončené, mal vyhlásiť svoje rozhodnutie vo veci samej.

19. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka 1 položila právnu otázku, ktorá podľa jej názoru nebola doposiaľ riešená v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu: či sa téza prezentovaná v judikáte Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/319/2018 (správne má byť sp. zn. 4Cdo/319/2008) má aplikovať aj v prípade, keď dôjde k prevodu/postúpeniu takejto pohľadávky, t. j. budúcej pohľadávky z titulu ušlého zisku na nájomnom na subjekt odlišný od vlastníka nehnuteľnosti, s ktorou bolo spojené právo nájmu, a či tým, že (v dôsledku jej postúpenia, ktoré zákon nijako nevyklučuje) dôjde k osamostatneniu takejto pohľadávky a jej „odpútaniu sa“ od vlastníka a prenajímateľa nehnuteľnosti, nedochádza k pretrhnutiu podmienenosti/spätosti jej následného vzniku (ako budúcej pohľadávky) s vlastníctvom nehnuteľnosti, s ktorou bolo právo nájmu spojené.

20. Na ozrejmienie uviedla, že právnou otázkou, ktorá sa riešila v odvolacom konaní bola otázka, či je možné žalobkyni priznať uplatnený nárok v podobe ušlého zisku/nájomného aj za obdobie od 20.

novembra 2009, kedy už prenajímateľ INKFLOW, a.s. ako právny predchodca žalobkyne nebol vlastníkom nebytových priestorov z dôvodu prevodu na tretiu osobu. K danej otázke sa odvolací súd vyjadril tak, že žalobkyni nepatrí nárok za ušlý zisk v podobe nájomného za obdobie, kedy už nebol prenajímateľ INKFLOW, a.s. vlastníkom nebytových priestorov. Týmto právnym názorom sa jednak odklonil od právneho názoru súdu prvej inštancie a do značnej miery prevzal právnú argumentáciu žalovanej, ktorá sa opierala o judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/319/2008. Podľa názoru žalobkyne sa však v uvedenom prípade nejedná o totožný skutkový stav ako v prejednávanej veci. Postúpenie vymáhanej pohľadávky v tomto konaní predstavuje podstatný rozdiel v skutkovom stave v porovnaní s právnou vecou sp. zn. 4Cdo/319/2008.

21. K dovolaniu žalobkyne žalovaná doručila súdu vyjadrenie po lehote na určenej sudom prvej inštancie, v ktorom k tvrdeniu žalovanej o prekvapivosti rozsudku odvolacieho súdu uviedla, že samotná skutočnosť, že sa odvolací súd priklonil k názoru žalovanej v otázke absencie relevantných právnych dôvodov pre priznanie žalobou uplatneného nároku v časti ušlého zisku z titulu nájomného po predaji nehnuteľnosti, pričom táto otázka bola predmetom viacerých vyjadrení sporových strán, nezakladá údajnú prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K položenej právnej otázke uviedla, že žalobkyňou naformulovaná právna otázka nebola rozhodujúca pre meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu, ide o skutkovú otázku, ktorá bola už vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Zároveň položená právna otázka bola nedostatočne určito a zrozumiteľne naformulovaná, takže bez zásahu dovolacieho súdu na túto otázku nie je možné odpovedať.

Dovolanie žalovanej

22. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie aj žalovaná (ďalej aj „dovolateľka 2“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP navrhujúc dovolaciemu súdu zrušiť rozsudok krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alternatívne žalobu zamietnuť.

23. V dovolaní k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytýkala, že sa nevysporiadal s viacerými argumentami žalovanej:

- odvolací súd neposkytol odpoveď na kľúčovú argumentáciu žalovanej, že všetky nároky prenajímateľa v súvislosti užívaním priestorov v rozhodnom období boli úplné vysporiadané v protokole. Rozsudok odvolacieho súdu dovolateľka 2 považovala za vnútorne rozporný, keďže na jednej strane sa stotožnil s argumentáciu žalovanej o tom, že si strany všetky nároky za užívanie nebytových priestorov po skončení nájmu vysporiadali a pri formulácii výroku neprihliadol na uvedené skutočnosti,
- odvolací súd sa nevysporiadal s argumentáciou, že škoda uplatnená vo forme ušlého zisku nemôže byť priznaná ako brutto nájomné (vo výške uvedenej v nájomnej zmluve) ale je nevyhnutné pre výpočet výšky ušlého zisku od čiastky ušlého nájomného odpočítať náklady, ktoré by bolo potrebné vynaložiť na dosiahnutie takýchto príjmov v súvislosti s prenájmom nebytových priestorov,
- odvolací súd sa nevysporiadal s argumentáciou žalovanej, že rozsah náhrady škody je potrebné modifikovať tak, že právo na náhradu nepredvídateľnej škody žalobkyni nepatrí, keďže podľa dovolateľky 2 z protokolu vyplýva, že všetky nároky prenajímateľa z dôvodu užívania nebytových priestorov až do 13. marca 2009 sú vyrovnané,
- odvolací súd sa nevysporiadal so skutočnosťou, že nie je možné vyvodiť žiadnu príčinnú súvislosť medzi užívaním nebytových priestorov na 1. až 4. podlaží žalovanou a akýmkoľvek ušlým ziskom z nerealizovaného nájomného z priestorov na 5. až 7. podlaží, ktoré žalovaná nikdy neužívala,
- odvolací súd sa nevysporiadal s námietkou, že žalovaná nemôže zodpovedať za škodu, ktorú si spôsobila sama žalobkyňa, tým, že porušila všeobecnú prevenčnú povinnosť, keďže bolo vylúčené, aby dokázala za 15 dní, počas vianočných sviatkov, pripraviť sedem poschodí nebytových priestorov na odovzdanie novému nájomcovi,
- odvolací súd sa nevysporiadal s námietkou žalovanej, že žalobkyňa nepreukázala, že by od spoločnosti One Call, a.s. nezískala nájomné vo výške 2 986 315,80 eur z dôvodu, že ide o schránkovú spoločnosť bez podnikateľskej histórie, zamestnancov a účtov v banke. Zároveň sa nevysporiadal s námietkou, že

podľa žalovanej je nájomná zmluva ako aj odstúpenie od zmluvy antedatované,

- odvolací súd sa nevysporiadal s argumentáciou, že žalobkyňa v konaní nepreukázala, že by sa žalovaná dopustila akéhokoľvek protiprávneho konania ako obligatórneho predpokladu vzniku škody. Podľa dovolateľky 2 užívanie nebytových priestorov trvalo až do 19. marca 2009, keď žalovaná na základe protokolu odovzdala predmet nájmu spoločnosti INKFLOW ako prenajímateľovi. Žalovaná užívala nebytové priestory do 19. marca 2009 na základe platného právneho titulu, za absencie porušenia akejkoľvek zmluvnej či zákonnej povinnosti, v dôsledku čoho nie je možné hovoriť o zodpovednosti žalovanej za škodu vo forme ušlého nájomného.

24. V dovolaní žalovaná poukázala na nedostatky v procesnom postupe odvolacieho súdu, ktoré spočívali v tom, že odvolací súd odročil pojednávanie na neurčito, žalovanej neumožnil v dostatočnej lehote vyjadriť sa k dokumentom zaslaným žalobkyňou, a to k Zmluve o postúpení pohľadávky z 24. augusta 20017 a k Vyjadreniu a predloženiu dôkazných listín z 19. decembra 2019, ktoré boli žalovanej doručené štyri dni pred vyhlásením rozsudku. Dovolačí súd neumožnil žalovanej predniesť záverečnú reč a napriek tomu, že sa konalo dokazovanie, nevyhlásil dokazovanie za skončené.

25. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná uviedla, že odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s námietkou žalovanej, že škoda uplatnená vo forme ušlého zisku nemôže byť priznaná ako (brutto) nájomné, ale pre výpočet výšky ušlého zisku je nevyhnutné od takto vyčísleného nájomného odpočítať náklady, ktoré by bolo potrebné zo strany prenajímateľa vynaložiť v súvislosti s prenájmom nebytových priestorov.

26. Dovolaiteľka k tomuto odvolaciemu dôvodu poukázala na právnu otázkou povahy inštitútu ušlého zisku, ako rozdielu medzi predpokladanými príjmami a nákladmi, ktoré by bolo treba na dosiahnutie takýchto príjmov vynaložiť a na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 423/2014 ako ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa odvolací súd mal odkloniť.

27. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaná uviedla, že odvolací súd vo svojej rozhodovacej praxi doposiaľ neriešil právnu otázku posúdenia predvídateľnosti nároku na náhradu škody vo forme ušlého zisku, konkrétne akým spôsobom je potrebné pri stanovení výšky ušlého zisku zohľadniť predvídateľnosť nároku na náhradu škody?

28. V rozsudku odvolací súd priznal žalobkyni nárok prevyšujúci škodu, ktorú žalovaná mohla predvídať ako možný dôsledok údajného porušenia svojej povinnosti alebo ktorú bolo možné objektívne predvídať s prihliadnutím na skutočnosti, ktoré v uvedenom čase žalovaná poznala.

29. Ďalšia právna otázka, ktorá podľa žalovanej nebola riešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je otázka posúdenia pravdepodobnosti plnenia z titulu právneho úkonu (uzatvorenej zmluvy) v kontexte vzniku pohľadávky na náhradu škody, konkrétne akým spôsobom je potrebné pri posúdení vzniku pohľadávky na náhradu škody zohľadniť pravdepodobnosť plnenia z titulu právneho úkonu (uzatvorenej zmluvy)?

30. Poslednou položenou právnou otázkou v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP bola otázka akým spôsobom sa má posudzovať splatnosť nároku na náhradu prípadnej škody, ktorá v období, kedy veriteľ vyzval dlžníka na plnenie, objektívne ešte nemohla existovať a ani byť splatnou?

31. K uvedeným otázkam dovolateľka 2 konštatovala, že odvolací súd nepriznal žalobkyni úroky z omeškania za obdobie od 8. júla 2009 do 20. novembra 2009 správne, keď tieto viazal na výzvu na náhradu škody, ktorá sa však nemohla vzťahovať na škodu, ktorá mala vzniknúť v následnom období po výzve žalovanej. Výzva na náhradu škody z 11. júna 2009 nemohla zosplatiť prípadnú škodu, ktorá mala vzniknúť v období od 12. júna 2009 až 20. novembra 2009, a ktorá v momente, kedy prenajímateľ vyzval žalovanú na plnenie, nemohla objektívne existovať a ani byť splatnou. Dňa 11. júna 2009 objektívne nemohla byť určiteľná výška škody za obdobie od 12. júna 2009 do 20. novembra 2009.

Žalovaná bola toho názoru, že nemožno priznať úroky z omeškania za obdobie, ku ktorému sa výzva na zaplatenie náhrady škody ešte objektívne vzťahovať nemohla.

32. Dovolateľka 2 v rámci dovolania požiadala dovolací súd o odloženie vykonateľnosti rozsudku krajského súdu až do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní z dôvodov osobitného zreteľa, ktoré vzhľadla predovšetkým v tom, že výsledky doterajšieho konania a samotné dovolanie žalovanej osvedčujú predpoklad úspešnosti dovolania. Existuje reálna hrozba vzniku nenapraviteľnej ujmy na strane žalovanej v prípade vymoženía nároku žalobkyne potvrdeného rozsudkom krajského súdu v prebiehajúcom exekučnom konaní a výkonom rozhodnutia by mohol byť zmarený význam a účinok preskúmania a rozhodnutia o dovolaní žalovanej.

33. K dovolaniu žalovanej sa vyjadrila žalobkyňa v tom smere, že tvrdenia uvedené v dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f) CSP považovala za irelevantné a bez vplyvu na výsledok sporu, preto odvolací súd na túto argumentáciu žalovanej ani nemusel reagovať. K položeným právnym otázkam žalobkyňa uviedla, že k elementárnym predpokladom na to, aby dovolací súd pripustil dovolanie z dôvodov podľa § 421 CSP je, že musí ísť v každom prípade o právnu otázku, od ktorej vyriešenia závisí rozhodnutie vo veci. K prvej a druhej položenej otázke žalobkyňa uviedla, že vzhľadom na skutkový stav ich riešenie je pre spor irelevantné a nepodstatné. K tretej právnej otázke uviedla, že právna otázka už v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu bola vyriešená, preto je nadbytočná. Štvrtú právnu otázku podľa žalobkyne odvolací súd správne ustálil a zákonným a udržateľným spôsobom priznal príslušnosť pohľadávky. K návrhu na odklad vykonateľnosti poznamenal, že v exekučnom konaní vedenom Okresným súdom Banská Bystrica pod sp. zn. 60Ek/4057/2021 bol nárok žalobkyne v celom rozsahu vymožený.

Posúdenie veci dovolacím súdom

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, za splnenia podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolania žalobkyne a žalovanej sú dôvodné.

35. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

36. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď, napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

37. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

38. V danom prípade z dovolania žalobkyne vyplýva, že napáda rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu na základe § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP a žalovaná napáda rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu z dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, § 421 ods. 1 písm. a) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

39. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

40. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

41. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

42. Dovolaťka 1 vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že na pojednávaní neuviedol svoj predbežný právny názor, nevyhlásil dokazovanie za skončené a odňal žalobkyni právo záverečnej reči.

43. Dovolaťka 2 vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala, že sa odvolací súd nevysporiadal s jej argumentáciou, že všetky nároky prenajímateľa boli vysporiadané v protokole, škoda uplatnená vo forme ušlého zisku nemohla byť priznaná ako brutto nájomné, žalobkyni nepatrí právo na náhradu nepredvídateľnej škody. Odvolací súd sa nevysporiadal s tvrdeniami o nedostatku príčinnej súvislosti medzi užívaním jednotlivých podlaží, o nemožnosti zodpovedať za škodu, ktorú spôsobila žalobkyňa, o nepreukázaní protiprávneho konania žalobkyne a o charaktere nového nájomcu ako schránkovej spoločnosti. V tomto dovolacom dôvode žalovaná namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý neumožnil žalovanej vyjadriť sa k poslaným dokumentom a neumožnil žalovanej predniesť záverečnú reč a nevyhlásil dokazovanie za skončené.

44. Keďže obidve strany vo svojich dovolaniach namietali nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, dovolací súd sa v prvom rade zamerl na skúmanie tejto vady a dospel k nasledovnému:

45. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že po predložení odvolania súdom prvej inštancie, Krajský súd v Bratislave vytýčil termín odvolacieho pojednávania na 10. decembra 2019, na ktorom sa súd pokúsil o súdny zmier, následne predseda senátu podal správu o stave veci a k veci sa vyjadrili právny zástupca žalobkyne a právny zástupca žalovanej. Odvolací súd následne odročil pojednávanie na neurčito s tým, že nariadil žalobkyni založiť do spisu zmluvu o postúpení pohľadávky zo združenia Pomoci občanom na Newcom 1 rentals. s.r.o. a objasniť súdu predaj technického zariadenia. Zároveň poskytol stranám sporu možnosť uzatvoriť mimosúdnu dohodu, pričom uviedol, že zväži ďalší procesný postup.

46. Zo súdneho spisu vyplýva ďalší procesný postup krajského súdu, ktorý 20. septembra 2020 (na oznámení krajský súd uviedol rok 2020, išlo však o písársku chybu, mal byť uvedený rok 2021 - pozn. NS SR) vyvesil na úradnej tabuli oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku dňa 28. septembra 2021. Dňa 22. septembra 2021 doručila žalovaná podanie, v ktorom okrem iného žiadala odvolací súd o vytýčenie pojednávania, na ktorom súd umožní stranám, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu a právnej stránke veci a dokazovanie vyhlási za skončené. Dňa 23. septembra 2021 krajský súd doručil žalovanému zmluvu o postúpení pohľadávky a podanie žalobkyne z 19. decembra 2019. Dňa 28. septembra 2021 bol vyhlásený rozsudok pred odvolacím súdom, na ktorom nebola prítomná žiadna zo strán ani ich právni zástupcovia.

47. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

48. Podľa § 384 ods. 1 až 4 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonal súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 CSP. Aj bez návrhu môže odvolací súd vykonať dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky.

49. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

50. Podľa § 385 ods. 2 CSP ak odvolací súd nariadi pojednávanie, na jeho začiatku podá predseda alebo poverený člen senátu správu o doterajšom priebehu konania. Potom sa vyjadrí strany a iné subjekty konania a prednesú svoje návrhy.

51. Podľa § 182 CSP ak súd pojednávanie neodročí, pred jeho skončením vyzve strany, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Ak po vyjadrení strán súd nepovažuje za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, uznesením vyhlási dokazovanie za skončené.

52. Podľa § 184 ods. 1 CSP súd rozhodne o odročení pojednávania bezodkladne; o tom upovedomí tých, ktorí boli na pojednávanie predvolaní. Súd uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

53. V danom prípade treba dať za pravdu stranám sporu, ktoré zhodne namietali nedostatky v procesnom postupe odvolacieho súdu pri pojednávaní. Dovolací súd konštatuje nekonzistentnosť v konaní odvolacieho súdu, ktorý na jednej strane začal pojednávanie vo veci. Na druhej strane odvolací súd v rozsudku uviedol, že skutkový stav bol súdom prvej inštancie zistený v dostatočnom rozsahu a dokazovanie nebolo potrebné zopakovať, dovolací súd však konštatuje, že v takom prípade nebolo dôvodné nariadovať pojednávanie.

54. Z uznesenia vyhlásenom na pojednávaní 10. decembra 2019 je zrejmé, že odvolací súd zisťoval splnenie procesných podmienok v konaní (doloženie zmluvy o postúpení) ako aj doplňoval dokazovanie objasňovaním predaja technického zariadenia, teda pri nariadení pojednávania postupoval v súlade s § 384 CSP.

55. Na základe uvedeného potom dospel dovolací súd k záveru, krajský súd pochybil, keď potom, čo vo veci odročil pojednávanie na neurčito, nenariadil ďalšie pojednávanie, na ktorom by dal možnosť stranám predniesť záverečné reči a vyhlásil by dokazovanie za ukončené podľa § 182 CSP.

56. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP v tejto veci prišlo. Uvedená skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom takouto vadou, nemôže byť považované za zákonné. Preto dovolací súd rozsudok

odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), v ktorom odstráni uvedené procesné pochybenie.

57. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015). Preto v danom prípade dovolací súd k dovolacím dôvodom podaným podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP len v krátkosti odkazuje na svoje skoršie rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/319/2008 z 28. apríla 2010, v ktorom okrem iného skonštatoval, že po odpredaji nehnuteľnosti nie je možné u predávajúceho (pôvodného vlastníka) očakávať ďalší majetkový výnos v podobe ušlého nájomného. Oprávnenie vlastníka prenechať vec na užívanie a brať úžitky (nájomné) ako odplatu za jej prenechanie do užívania inému, je späť s jeho vlastníckym právom. Uvedený záver je potom nevyhnutné rešpektovať aj za skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie a odvolacím súdom v tomto spore, ktorým je dovolací súd viazaný (§ 442 CSP), a z ktorého je podľa záverov odvolacieho súdu preukázané, že ku dňu 20. novembra 2009 prišlo k predaju predmetnej nehnuteľnosti. Predmetom postúpenia (§ 524 Občianskeho zákonníka) môže byť akákoľvek pohľadávka v zmysle práva na plnenie voči dlžníkovi, pokiaľ jej postúpenie nevyklučuje Občiansky zákonník alebo iný právny predpis. Postúpeniu pohľadávky nebráni ani jej prípadná spornosť, ani popieranie existencie, výšky alebo iných vlastností záväzku dlžníkom.

58. Záverom dovolací súd poukazuje jednak na zmätočnosť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v bode 44. druhý odsek, a to v časti týkajúcej sa stanovenia obdobia, za ktoré bola žalobcovi priznaná náhrada ušlého zisku za mesiac november 2009 v počte 10 dní (namiesto 19 dní). Ako aj na skutočnosť, že sa v odôvodnení rozsudku nezaoberal námietkou žalovaného o nezahrnutie nákladov potrebných na prevádzkovanie predmetnej budovy jej vlastníkom do vyčíslenia náhrady ušlého zisku, čo by mohlo mať podľa žalovaného vplyv na stanovenie netto výšky náhrady ušlého zisku.

59. Podľa § 455 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu.

60. Dovolací súd o odklade vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa § 444 ods. 1 CSP v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

61. O nároku na náhradu trov pôvodného i dovolacieho konania rozhodne odvolací súd podľa § 453 ods. 3 CSP.

62. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.